

TÆNKEPAUSER FOR BØRN, 2021

CoC
Playful
Minds

Agurker og opfindelser

DEN SKABENDE VERDENSBORGER

Af børn fra Grindsted og Vorbasse og Jim Højberg

Agurker og opfindelser

Tænkepause for børn

Udgivet af CoC Playful Minds

Kløvermarken 35

7190 Billund

1. oplag, 2021

Forfattere: En gruppe børn i alderen 8-13 år fra Grindsted og Vorbasse
og Jim Højberg

Redaktion: Cecilie Tang-Brock og Karin M. Villumsen, CoC Playful Minds

Design og grafisk opsætning: liathansen reklame ApS

ISBN 978-87-93907-24-9 (PDF)

ISBN 978-87-93907-25-6 (Paperback)

Tænkepauser for børn

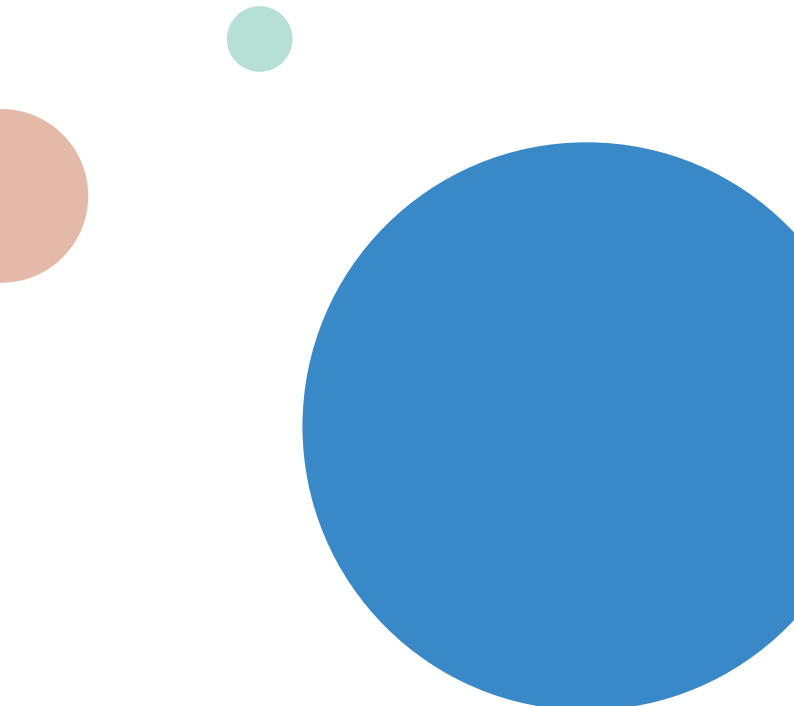
Viden samskabt med børn

Our World Academy

www.coc.playfulminds.org

CoC.
Playful
Minds

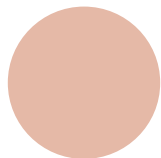
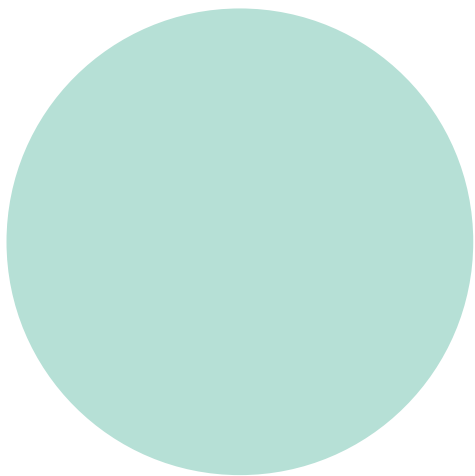
Vil du være med til en tænkepause?

Her er **6 tænkepauser** lavet med og for børn.

Du kan læse tænkepauserne selv, sammen med dine venner eller med din mor og far.

Du får også **5 tankelege**, som kan leges hjemme ved spisebordet, i bilen, på en gåtur, på togturen, i skolen, til fødselsdagen, ved bålet eller bare der, hvor du er sammen med andre.

God fornøjelse.

Hvad er en lampesky?

Du spurter afsted på din cykel. Du er på vej til skole. Du er vildt spændt. I dag skal I noget spændende. Du er med i en gruppe, der skal besøge Max og Josefines bedstemor.

Jeres klasse skal ud at besøge forskellige arbejdspladser. En gruppe skal hen til Idas far, der er dyrlæge. En anden gruppe skal hen på en fabrik, hvor Rubens far er lagerarbejder. Din gruppe skal ud at besøge Max og Josefines bedstemor, som hedder Olga. Max og Josefine er tvillinger, og deres bedstemor er opfinder. Og gartner. Du synes, det bliver spændende at møde en opfinder.

Max og Josefine står allerede og venter i skolegården. Sammen med dem står William og Line A. I venter på Alex og Johanne. Da de kommer, sætter I jer på cyklerne og begynder turen ud til bedstemor Olga. Olga Opfinder. Der er 8 kilometer derud, men vejret er godt, så det er en fin tur.

Efter en halv times tid kommer I til en lille gård. Du kigger dig nysgerrigt omkring. Der står nogle gamle biler, et køleskab, en masse jernrør, en hjemmebygget mølle og en masse andre spændende ting. Midt i det hele står en flagstang. Flaget er hejst. Og så er der en kæmpe have og et flot drivhus.

I sætter cyklerne. Så kommer Olga Opfinder.

"Hej med jer," siger hun glad. "Hyggeligt at møde nogle af Max og Josefines venner." Hun giver jer alle hånden og byder velkommen.

"Kom med ind på mit værksted," siger hun og åbner en dør i et af udhusene. Inde på værkstedet er der mindst lige så mange mærkelige ting som udenfor. Der er en høvlebænk og et stort arbejdsbord, et svejseapparat og en masse værktøj. Men der er også ting at bygge af og noget, som kunne ligne opfindelser. Du opdager en stol. Sædet er formet som en hånd. Det samme er ryggen. Den ser sjov ud.

"Kan du se, hvad det er?" spørger Olga, da hun opdager, at du står og kigger på den sjove stol.

"En stol..."

"Ja," medgiver Olga.

"Sædet er en hånd," forsøger du.

"Nemlig." Olga smiler. Så går hun hen og skubber til ryggen, der ryger ned mod sædet med et smæld. "Det er en ... klapstol," griner Olga. "En stol, der kan klappe."

Alle griner. Olga er vist lidt skør.

I sætter jer omkring et bord, og Olga serverer te og kiks.

"Lad os se, om I kan opfinde," siger Olga, da I har drukket jeres te.

"Vi leger en lille leg. En opfinderleg, der kan sætte jeres fantasi i sving," forklarer Olga.

I får alle et stykke papir. Herpå skal I skrive et ord. Det skal være en ting. Du skriver "sofa".

Olga samler alle sedlerne sammen. Så beder hun Alex og Line A om at trække en seddel hver.

"Jeg læste forleden dag i avisen om en ny opfindelse," siger Olga. "Det var en..." Hun tager de to sedler og lægger dem sammen. "Det var en ... Oste-Sofa. Kan I fortælle mig, hvad en ostesofa er?"

I begynder at grine. En Ostesofa?

"En sofa lavet af ost," siger Max. "Og den lugter."

"Det er en sofa til mus," griner du. "Musene kan sidde i den, og når de er sultne, kan de spise den."

"Det er en gul sofa med huller som i en ost. Hullerne er så store, at man kan falde ned i dem," siger William med et grin.

"Ja," siger Olga med et smil. "I har allerede opfundet flere ting blot ved at trække to ord. Lad os prøve med to nye ord."

Josefine og Alex trækker et ord hver.

"Forleden dag så jeg i fjernsynet, at der var nogen, der havde opfundet ... en Lampe-Sky. Jeg fik desværre ikke set mere af udsendelsen, så jeg fandt ikke ud af, hvad opfindelsen gik ud på. Så nu må I fortælle mig, hvad en Lampesky er?"

"Det er en lampe, der er formet som en sky," siger Johanne.

"Ja," siger Alex. "Og den svæver rundt på himlen og lyser."

"Det er en sky, som man har fået til at lyse. Så man ikke behøver gadelys," foreslår Max.

"Jeg tror, det er en lampe, der kan regne," siger Josefine.

"Når man tænder den, lyner og tordner den."

"Superfint," siger Olga. "Jeres fantasi er nu varmet op. Det er nødvendigt for en opfinder."

Tankeleg 1

Vil du være med på en tankeleg – en opfinderleg?

Prøv for eksempel legen med dine klassekammerater.

1. Alle deltagere sidder eller står på deres plads i en rundkreds. Legen starter med, at I skriver to-fem navneord på separate sedler, som lægges med ordene nedad, så I ikke kan se dem. Ordene kan for eksempel være kat, kommode, mundbind mv.
2. Nu skal I trække to tilfældige ord – f.eks. kat og kommode
3. Så skal I skiftes til at komme med forklaringer på og beskrive, hvad kan f.eks. en kommodekat være, og hvordan ser den ud

God fornøjelse.

Hvad er en opfindelse egentlig?

"Fantasi er en god ting for en opfinder," fortsætter Olga. "Men man skal også kunne tænke sig om. Nu vil jeg gerne have jer til at tænke lidt. Jeg mener nemlig, at den største opfindelse nogensinde er papir! Jeg vil godt høre jeres mening om det. Altså, er papir den bedste opfindelse?"

"Nej, det synes jeg ikke," siger Johanne. "Der bruges alt for mange træer til at lave papir. Og hvis træerne forsvinder, er det skidt for klimaet."

"Jo, men papir er vigtigt," fastslår Max. "Det er en god opfindelse. For alle andre opfindelser skal skrives ned, så andre - i fremtiden - kan se og læse om opfindelserne. Og her er papir nødvendigt."

"Man kan da skrive på andet," siger Alex. "Man kan ridse på jorden."

"Nå ja, men du kan ikke tage en tegning på jorden med dig," siger Max.

"Så kan man skrive med kridt på en sten. Eller ridse ind i den," bliver Alex ved.

"Det er besværligt at tage med sig. Og du kan ikke sende en sten til nogen." Max slår ud med armene.

"Jeg synes, papir er verdens bedste opfindelse, for jeg elsker at tegne," indskyder Line A.

"Man kan skrive på det," siger Josefine. "Og lave opgaver."

"Ligesom på telefonen," siger William.

"Man kan altså godt leve uden telefonen," påstår Johanne.

"Men man kan ikke leve uden papir."

"Man kan skrive på computer," siger du. "Lave et worddokument. Men bogen kan bruges til meget."

"Jeg synes ikke papir er den bedste opfindelse," siger Josefine. "Jeg synes, elektricitet er den bedste. Vi kan skrive og tegne på computer eller telefon. Og elektricitet er vigtig mange andre steder."

"Du kan pudse næse i papir," siger Line A.

"Man kan godt undvære papir," siger Josefine.

"Man kan også godt undvære computere og telefoner," siger Alex. "Jeg er træt af min iPad. Jeg er afhængig af den. Jeg bruger den for meget. Jeg vil gerne have den væk."

"Tror du, det var bedre i gamle dage?" spørger Josefine. "Det er selvfølgelig sjovt at være ude og lege, men..."

"Er elektricitet vigtigere end mad?" spørger Johanne.

"Jamen er mad en opfindelse?" spørger du. "Hvad er en opfindelse egentlig?"

"Noget, der er lavet af mennesker," forklarer Max.

"Noget, som man har fundet på, som ikke var der før," fortsætter Josefine.

"Fantasi er en god ting for en opfinder," fortsætter Olga. "Men man skal også kunne tænke sig om."

"Nogen har fået en ide til noget, som kan udnyttes. Noget som kan hjælpe," siger Line A.

"Jeg har hørt, at mange opfindelser bliver lavet, fordi mennesker er dovne," siger Alex. "Manden, der opfandt opvaskemaskinen, gad ikke vaske op. Han opfandt en ting, der kunne hjælpe ham."

"Og man opfandt hjulet for at kunne transportere ting og sig selv," vedbliver Johanne.

"Men er det kun en opfindelse, hvis det kan bruges til noget?" spørger Josefine.

"Ja..." Max trækker på det. "Men alt kan vel bruges. Enten til noget praktisk eller til underholdning."

"Men alt er jo ikke en opfindelse," siger du. "Jord, luft og vand er her jo. Og dyr og planter – altså vores mad. Vi kan gå ud og slagte en ko."

"Dyr er vel både en opfindelse og ikke en opfindelse," siger Alex. "Dyr ude i naturen er ikke en opfindelse, men mennesker har fremavlet specielle dyr. Kunstig befrugtning gør det vel til en opfindelse."

"Er der nogen af jer, der har opfundet noget?" spørger Olga.

"Ja," siger Line A. "Jeg har opfundet en milkshake."

"Er det en opfindelse?" spørger Johanne. "Mad er vel ikke en opfindelse."

"Før i tiden gik man ud og plukkede nogle bær eller slagtede et dyr," siger Max. "Men hvis man så finder ud af en ny måde

at tilberede det på, er det vel en opfindelse. Hvis man laver en helt ny milkshake."

"Det er ikke så vigtig en opfindelse som papir eller elektricitet," fastslår Alex. "Jeg synes ild, er den bedste opfindelse. Istiden blev brudt af ilden, så menneskene kunne leve."

"Men ilden er vel ikke en opfindelse. Den er her jo. Lyn kan skabe skovbrande. Lyn er ikke en opfindelse," fastslår William.

"Jamen kunsten at lave ild er nok den største opfindelse. Da de slog to sten mod hinanden og lavede ild på den måde," foreslår Max.

"Jeg vil nu stadig sige elektricitet," fastslår Josefine. "Elektricitet bruges til alt. Andre ting er afhængig af elektricitet."

"Ja," siger du. "Men jeg kommer til at tænke på en helt anden opfindelse. Sproget! Er det ikke den vigtigste opfindelse. Så vi kan snakke med hinanden og formidle viden, som vi kan bruge og blive klogere sammen?"

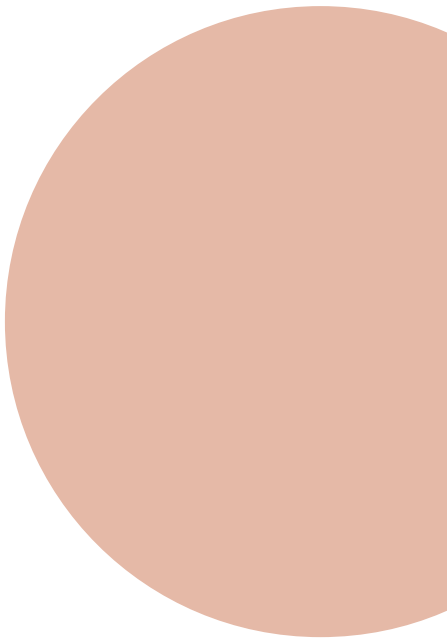
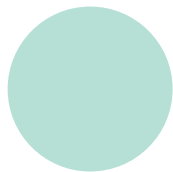
Mange nikker.

Olga klapper i hænderne. "I har været rigtig gode. I har tænkt jer om. Og der er ikke et facit, der siger, hvilken ting der er den bedste opfindelse. Men vi har i hvert fald fundet ud af, at der er mange forskellige ting, der er vigtige for os i hverdagen. Og nu vil jeg bruge sproget til at sige, at jeg ved hjælp af ilden på mit komfur vil koge nogle æg og

noget vand til te. Sammen kan vi gå ud i haven og finde grøntsager, så vi snart kan få noget frokost. Hvad siger I til det?"

I jubler alle. Det vil gøre godt med noget mad oven på en god snak.

Tankeleg 2

Kom og leg en tankeleg.

1. Tag et skriveredskab og et stykke papir
2. Skriv disse kategorier på papiret
  - Fødevarer
  - Beklædningsgenstande
  - Ting/genstande
3. Gå rundt i dit hjem og se, om du kan finde noget inden for hver kategori, som er produceret i Danmark

God fornøjelse.

Er en krum agurk naturlig?

I går ud i Olgas store have. I kan godt se, at Olga også er gartner. Der er masser af bede med alle mulige grøntsager. Olga graver nogle gulerødder op. William og Johanne plukker nogle ærter. Du og Line A tager et salathoved og nogle gulerødder og går ind og vasker dem. De andre går ind i drivhuset og henter tomater, pebere og agurker.

Inde i køkkenet smider Olga tomater og to agurker på bordet. "Så må I se, om I kan 'opfinde' en salat af alle råvarerne," siger hun.

"Det er da nogle skøre agurker," griner William. "Er det dig, der har opfundet så krumme agurker?"

Alle griner.

"Ja, er de ikke flotte," siger Olga stolt. "Men jeg kunne godt tænke mig at høre, om I synes, en krum agurk er en naturlig fødevarer?"

"Ja," siger William. "Det er det på en eller anden måde. Den ser bare lidt anderledes ud."

"En lige agurk er mere naturlig," mener Line A. "Dem er der flest af."

"Jeg synes en bøjet agurk er mere naturlig," siger Johanne. "Det er ligesom sten. Almindelige sten har alle former, men

mursten er lige, og de er ikke naturlige."

"Jeg er enig," siger du. "Vi har et drivhus. Der er mange agurker. De er næsten alle krumme."

"Vi har også haft en agurkeplante," siger William. "Vi fik den af vores nabo. På den var alle agurkerne krumme."

"Hvis man fandt en agurk i naturen, ville man bare spise den," siger Max. "I Stenalderen var man ligeglad med, om den var krum eller lige."

"Jeg tror ikke, man går ned i en butik og køber en krum agurk," siger Line A. "De vil kun sælge lige."

"En agurk er jo bare en agurk. Det er lige meget, hvordan den ser ud. En grim og en flot agurk smager ens. Det er lige meget, om den er skæv eller lige," siger Josefine meget bestemt.

"Hvis det er noget, man laver, fordi man ønsker, at det SKAL se sådan ud, så er det ikke naturligt," siger Max. "Hvis menneskene gør noget ved agurkerne, er det ikke naturligt."

"Hvis der ikke er kemikalier i, er det en naturlig fødevarer," mener William.

"De sorterer måske bare de krumme fra, fordi de ikke ser pæne ud," siger Johanne. "Men stadig er både de krumme og de lige naturlige."

"Godt," siger bedstemor Olga. "Så vil I godt spise mine krumme agurker?"

Alle nikker.

"Jeg synes en bøjet agurk er mere naturlig," siger Johanne. "Det er ligesom sten. Almindelige sten har alle former, men mursten er lige, og de er ikke naturlige."

"Så vil jeg spørge jer om noget andet," fortsætter Olga. "Er en agurk, der er pakket ind i plastik, en naturlig fødevarer?"

"Ja, det tænker jeg," siger Line A. "Sådan er den i mange butikker."

"Det er ikke naturligt, at en agurk er pakket ind," mener Johanne.

"Den er naturlig, når vi finder den i haven," siger Josefine.

"Ja," siger du. "Naturlig betyder, at den er, som den er at finde i naturen. Det er ikke naturligt med plastik."

"Jeg vil nu sige, at i gamle dage var de ikke pakket ind i plastik," siger Line A. "Nu bliver de pakket ind, for at den ikke skal blive beskidt som i gamle dage. Jeg synes, det er naturligt."

"I butikkerne er der plastik om, for at de ikke skal rådne," siger William. "Plastik er noget, man selv putter på. Altså mennesker."

"Så kan I godt sætte jer til bordet," siger Olga og peger på det veldækkede bord. "Der er ikke plastik om mine grøntsager, for de kommer lige ude fra haven."

"Du er en dygtig gartner," siger Johanne.

"Tak skal du have." Olga smiler og ser sig omkring. "I skal også have noget at drikke." Hun går hen til køleskabet og tager to kander. "Der er enten mælk eller vand. I kan selv vælge."

Josefine hælder et stort glas mælk op. Hun holder det

frem og kigger på jer alle. "Jeg kommer lige til at tænke på noget," siger hun. "Er mælk en naturlig fødevarer?"

"Der er mange former for mælk," siger Johanne. "Komælk er naturligt. Soyamælk er masseproduktion."

"Jeg ved ikke rigtigt," siger William. "Jeg synes, at mælk er naturligt på ... en unaturlig måde."

"Øh... jeg er ikke rigtig med," siger Alex.

"Køer lever i fangenskab. Mælken masseproduceres," forklarer William. "Men dyrevelfærd er rimelig i Danmark."

"Jeg mener, at soyamælk er mere naturligt," siger Line A. "Til én liter komælk skal man bruge 80 liter vand! Det kræver mindre ressourcer at producere plantemælk."

"Vildt," siger Alex. "Men hvad er det for noget mælk, vi drikker?" Han peger på kanden med mælk.

"Det er komælk," siger Olga med et smil. "Jeg køber det ovre hos naboen."

"Det lyder naturligt og godt," siger Alex. Han rækker ud efter kanden og hælder et stort glas mælk op.

Da I har spist og drukket et stykke tid, foreslår William, at I tager endnu en gang "opfinder-leg". Den er alle med på. Josefine henter sedlerne. Line A og Alex trækker en seddel hver, og William læser op.

"En dag hørte jeg i radioen, at der var kommet en helt ny opfindelse. Det var en "Venskabs-Gaffel". Kan I fortælle mig, hvad det er for en?"

Han kigger spændt rundt på jer alle sammen.

"Det er nemt," siger Alex. "Det er to gafler, der er venner. Så kan man dække op med dem sammen. Problemet er, hvis man kun dækker med den ene!"

"Det gør ikke så meget, for gaflerne kan være venskabsgafler selv," bryder Johanne ind. "I stedet for fire... stikkere(?) – er der otte. Så kan stikkerne være venner to og to. Så bliver gafflen aldrig sur."

"Der er også en anden slags venskabsgafler," bryder Josefine ind. "Det er gafler, der hiver venner sammen. Dæk op med dem, og alle bliver venner."

"Ja," siger du glad. "En venskabsgaffel holder på venner."

"Jeg tror, Olga har opfundet sådan nogle gafler," siger Alex. "Og har dækket op med dem. Det er derfor, vi alle er så gode venner."

"Fantastisk," siger Olga med et smil. "Jeg var ikke sikker på, at de virkede. Men det gør de heldigvis. Dejligt. Og det er da en god opfindelse."

"Jeg synes, du skal give dem til alverdens generaler," siger Line A.

Det er alle enige om.

Tankeleg 3

Invitér dine venner eller familie med på en tankeleg.

1. Find hver en genstand
2. Hold genstanden frem og sig, hvad den skal bruges til
3. Genstanden sendes videre til en anden, som finder på og fortæller en anden måde, genstanden også kan bruges på.

God fornøjelse.

Det er altså ikke normalt!

"Så er det tid til dessert," siger Olga. Hun går ud og henter en stor skål jordbær. "Er de ikke flotte? Josefine og Max har plukket dem."

Alle jubler.

"Inden I må spise dem, skal I lige svare på følgende," siger Olga og holder en pause. "Er jordbær i november en naturlig fødevarer?"

"Nej," siger Johanne bestemt. "De kan ikke gro naturligt i november her i Danmark. Kun med kemikalier og i drivhus. Det er ikke naturligt."

"Vi planter jordbær i vores have," fortæller Line A. "De vokser naturligt. Men der er ikke bær i november."

"Hjemme hos mig får vi en gang imellem jordbær fra vores drivhus," siger William. "Vi har dyrket dem. Det er vel naturligt."

"Det er ikke umiddelbart naturligt i november," mener du. "Naturligt er noget, der ofte sker. Noget, der allerede var i Danmark. Ikke noget, der kommer fra et andet land. Kartofler er naturlige. Der er mange i Danmark, og de gror her. Appelsiner er ikke naturlige i Danmark. Naturligt er noget, der kan passe sig selv og ikke er sprøjtet."

"Nå," siger Olga. "Det er ikke november, og mine jordbær er ikke sprøjtede og kommer ikke fra et drivhus. Spis bare." Hun stiller skålen midt på bordet, og alle jubler.

Du tager en stor portion, og jordbærrene smager fantastisk. Da alle er ved at være færdige, kommer Olga ind med en lille dåse.

"Nu har I jo fået dessert," siger hun med et smil. "Men måske skal I også lige smage det her." Hun holder dåsen frem. "Det er en lille godbid. Tag en lille skefuld hver."

Johanne får dåsen og stikker den lille ske ned i dåsen. "Føj. Hvad er det?" siger hun og skærer ansigt.

"Jeg tror, jeg ved det," griner Max. Han får dåsen. "Ja. Det er insekter." Han lægger en skefuld op på sin tallerken. Så tager han nogen af dem og putter dem i munden.

"Spiser du dem?" spørger Johanne vantro.

"Ja da," smiler Max. "Jeg har da tit fået insekter her hos bedstemor."

"Man kan da ikke spise insekter!" siger Line A og skærer ansigt.

"Måske, måske ikke," siger Olga Opfinder med et smil. "Mit spørgsmål kan I måske regne ud. Jeg vil nemlig spørge jer, om insekter er en naturlig fødevarer. Hvad siger I til det?"

"Det er ikke naturligt!" siger Line A. "Men man kan da spise... melorm."

"Det er altså ikke normalt," påstår Johanne. "Når jeg

har været i NETTO, har jeg aldrig set melorm eller andre insekter."

"Jeg mener da, at det er naturligt," siger William. "Der er bare ikke mange, der spiser det. Der er ikke så mange, der bryder sig om det. I alt fald ikke i Danmark. Ude i skoven finder man insekter. I andre lande spiser man dem. De har fundet dem og har prøvet at spise dem."

"Nej altså, det er jo ikke fødevarer," bliver Johanne ved. "Man spiser ikke insekter til hverdag. Kartoffler, kød, æg, bær, frugter og andre grøntsager, det er mine bud på naturlige fødevarer."

"Måske er melorm ikke almindelige i naturen i Danmark," medgiver William. "Men det er alle planter heller ikke. De er naturlige i andre lande."

"Vi ser det kun fra menneskers perspektiv," indskyder Josefine. "Mange dyr spiser insekter."

"Fuglene spiser insekterne i naturen," siger du. "Insekter i naturen er naturlig føde. Hvis de masseproducerer dem på fabrikker, er de unaturlige. Jeg tror, de avler dem på fabrikker. Naturlig betyder, at de har klaret sig selv hele vejen igennem. Hvis insekterne har parret sig af sig selv, er det naturligt. Hvis de er blevet puttet i en bøtte for at formere sig, er det unaturligt."

"Vil du helst have et insekt fra bøtten her, eller skal jeg fange den edderkop, der sidder oppe i vinduet der?" spørger Max med et grin.

"Åh hold op," hviner Johanne.

I andre griner.

"Så har jeg et andet spørgsmål," siger Max. "Jeg har nemlig taget disse vingummier med." Han smider en stor pose på bordet. "Er vingummier en naturlig fødevarer?"

"Ja," siger Line A. "Om fredagen er det. Man kan godt tage vingummier andre dage, men mest om fredagen."

"Fødevarer kan spises," siger Johanne. "Men vingummi er ikke en fødevarer. Det er slik."

"Jeg mener heller ikke, vingummi er en naturlig fødevarer," siger Alex. "Man kan ikke finde en mark med vingummi. Vingummi er lavet på en fabrik."

"Nemlig. Vingummi er en opfindelse. En agurk eller et jordbær kan man finde i naturen. Men vingummi har nogen fundet ud af at lave. Nu bliver de lavet på en fabrik."

"Måske er det ikke en naturlig fødevarer," siger Josefine. "Men det smager godt." Hun tager en fra posen og lader den gå videre. I tager alle sammen et stykke. Alle synes, det smager godt.

"Jeg synes, det er en god opfindelse," siger Max. "Bedstemor, du skulle lave sådanne opfindelser."

"Ja," siger Olga. "Så kunne jeg måske blive rig. Men jeg vil nu helst fokusere på at opfinde noget, der gør gavn."

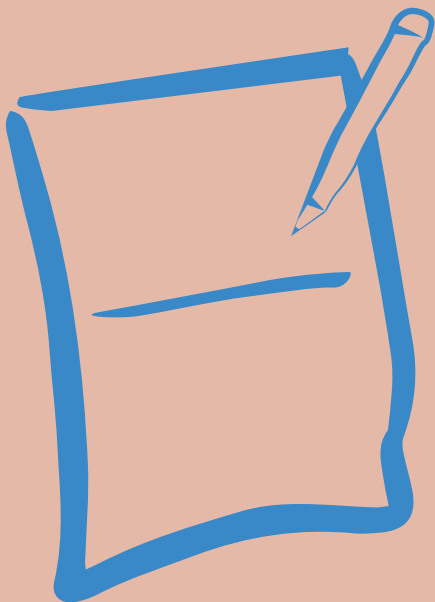
Tankeleg 4

Kom, nu skal vi lege en tankeleg.

1. Tag et skriveredskab og et stykke papir med hen til køkkenet eller dit lokale supermarked
2. Opdel papiret i naturlige på den ene side og ikke-naturlige fødevarer på den anden side
3. Skriv eller tegn nu de fødevarer, du finder i køkkenet eller i supermarkedet, opdelt på de to sider

God fornøjelse.

Skal man altid hjælpe andre, der har mindre end en selv?

"Hvor har du den store pose vingummier fra?" spørger Johanne Max.

"Det er min fredagsslik. Jeg fik så meget, at jeg ikke fik spist det hele," svarer Max.

"Hvor er du heldig. Jeg får aldrig fredagsslik," siger Johanne.

"Det får mig til at tænke på noget," siger du. "I fredags skulle jeg op og købe fredagsslik. Min far havde givet mig 30 kr. med. Jeg ved, at Johanne og Alex ikke får fredagsslik. Derfor ville jeg købe blandet slik og dele med dem."

"Det har jeg ikke mærket noget til," siger Alex.

"Ti stille," siger du irriteret. "Jeg er ikke kommet til pointen. Da jeg kommer hen til Brugsen, står der en mand og vil samle ind. Han spørger, om jeg vil give nogle penge til de sultne børn i Afrika. Skal jeg give mine penge til børnene i Afrika, eller skal jeg købe slik og dele med Johanne og Alex?"

"Ja, helt bestemt," siger Josefine. "Det er vigtigere at hjælpe folk i nød end at få fredagssnolder."

"Enig," siger William. "Du kan jo få fredagsslik ugen efter. Du får og har en masse. Det har de fattige ikke. Du får i al fald mad."

"Jeg synes, at du skal købe fredagsslik," siger Alex. "Der er sikkert andre, der vil give penge til indsamlingen."

"Det er bare fordi, du har fået at vide, at du får noget af slikket," siger Max.

"Nej," siger Alex. "Mine forældre vil ikke have, at jeg bruger pengene til andet end det, jeg har fået dem til."

"Du kunne jo give dem til indsamlingen, og så fortælle det til dine forældre," foreslår Line A. "Så giver de måske endnu flere penge."

"Du kunne jo give nogle af pengene til børnene i Afrika og købe slik for resten," foreslår Johanne. "Giv 50% og køb for 50%."

"Gør det overhovedet nogen forskel, at man donerer så lille et beløb?" spørger Alex. "Jeg mener, 50% af 30 kr. er jo kun 15 kr."

"Det gør måske ikke så stor en forskel," indrømmer Johanne. "Men tanken betyder også noget."

"Hvis der er mange nok, der giver et lille beløb, kan det godt gøre en stor forskel," siger Josefine. Men tanker betyder vel ikke lige så meget som handling. Gør de?

"Fine overvejelser," siger Olga. "Er du blevet klogere?" spørger hun dig.

Du nikker. Der er blevet sat ord på nogle af dine overvejelser.

"Men skal man altid hjælpe folk, der har mindre end en selv?" fortsætter Olga. "Hvis nu I var på lejrskole på Bornholm. Det er den sidste dag, og I har en lang rejse foran jer. Jeres lærer siger, at I lige kan nå at gå ud og købe forsyninger til hjemturen. Men

Da jeg kommer hen til Brugsen, står der en mand og vil samle ind. Han spørger, om jeg vil give nogle penge til de sultne børn i Afrika. Skal jeg give mine penge til børnene i Afrika, eller skal jeg købe slik og dele med Johanne og Alex?"

en af jeres kammerater – lad os kalde ham Mikkel – gider ikke. Han laver sjov og har det hyggeligt i stedet. Men efter nogle timers rejse, bliver han sulten. Han spørger jer, om I vil give ham nogle af jeres kiks. Skal I give Mikkel nogle kiks? Han har jo mindre end jer."

"Nej," siger William bestemt. "Det er hans egen skyld. Han skulle tænke sig om. Så kan han regne ud, at han nok vil blive sulten."

"Ja...," siger Line A. "Det er hans egen skyld. Men hvis vi er gode kammerater, kunne vi godt give en enkelt kiks."

"Vi kan godt give et lille stykke hver," mener Johanne.

"Jeg vil sige 1 kr. pr. kiks," siger Alex. "Vi sælger dem. Han kan købe, som vi andre har gjort."

"Kiks mætter ikke," siger Line A så. "Det vil slet ikke hjælpe. Giv ham en gulerod."

"Det er noget andet med Mikkel i forhold til spørgsmålet om Afrikas børn," mener du. "Mikkel kan godt overleve, selv om han ikke får noget at spise på rejsen. Han har selv penge og kunne have købt noget."

"Hvad så med en hjemløs?" spørger Josefine. "Skal vi give penge til en hjemløs, der sidder og beder om penge på torvet?"

"Det kommer lidt an på, hvor meget man har," mener William. "Man skal ikke altid hjælpe. Så har man ikke selv noget til sidst."

"Hvis jeg skal hjælpe en hjemløs, ville jeg give ham mad," siger Alex. "Så han ikke bruger pengene på narko og alkohol."

"En hjemløs kan godt snyde," siger Line A. "Klæde sig ud som hjemløs."

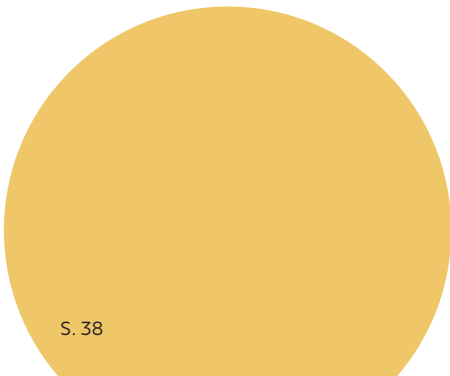
"Det er noget svineri, hvis man snyder," siger Alex vredt.

"Hvis man siger, at man ikke får fredagsslik, og så får af de andres fredagsslik," griner Max. "Hvis man selv får noget fredagsslik derhjemme."

"Jeg får ikke fredagsslik," siger Alex med et smil.

"Godt," siger du. "Så deler vi på fredag..., hvis altså der ikke er en indsamling."

.

**Måske ligger
der en lille skør
idé et sted inde i
hovedet på en af
jer. Måske spirer
det og bliver til
den helt rigtige
opfindelse en
dag.**

Tankeleg 5

Invitér din ven, veninde eller forælder med til at lege en tankeleg.

1. Tag et stykke papir og fold det en gang på midten
2. Tegn først på den ene halvdel, så man kun lige kan se nogle streger på, hvor tegningen går til på den anden side af papiret
3. En anden tegner tegningen færdig ud fra, hvor dine streger er
4. Se på tegningen sammen og tal om, hvad I har tegnet. Hvad I har opfundet? Hvad kan den bruges til?

God fornøjelse.

Har du besluttet dig?

I rejser jer for at gå ud på værkstedet.

"Hov," siger Olga. "Er der noget i vejen Johanne? Vil du ikke med ud på værkstedet?"

"Jo..." Johanne trækker lidt på det. Hun sidder stadig ved bordet. Hun sidder og kigger på sin tallerken, hvor der stadig ligger nogle insekter.

"Hvad tænker du på?" spørger Olga og går hen og lægger en arm om hende.

"Forleden dag fortalte vores lærer, at kødspisning er med til at ødelægge vores klima. Det vil være godt for CO₂-udledningen, hvis vi spiste mange flere grøntsager. Jeg har tjekket det på nettet. Der er mange gode grunde til at lade være med at spise kød. FN siger, at 15% af CO₂-udslippet skyldes mad. Derfor har jeg tænkt på, at jeg vil være vegetar."

"Fint," siger Olga med et smil. "Sæt jer ned igen unger. Jeg kunne godt tænke mig at høre, hvad I andre tænker om Johannes idé. Synes I, at hun skal være vegetar?"

"Jeg synes, det er en god idé," siger Max. "Det er godt at beskytte klimaet. Jeg vil ikke selv være vegetar, da jeg elsker kød. Jeg vil gerne selv gøre noget for klimaet, men det skal være noget andet."

"Hvis det var mig, ville jeg ikke kunne gøre det," siger Line A.

"Men det vil jo ikke være et problem for nogen, hvis Johanne bliver vegetar. Så det er da helt fint."

"Jeg synes altså, at du skal spise lidt kød. Man kan ikke overleve uden kød," siger William. "Man skal have noget fedt. Ellers dør man."

"Det kan man få på anden vis," forklarer Johanne. "Jeg tror, det er nogle bestemte bønner, jeg skal spise."

"Jeg synes, at du skal tage tre dage, hvor du er vegetar, og så to dage hvor du spiser kød," foreslår William. "Sådan ville jeg gøre. Jeg kan ikke overleve uden kød."

"Altså Johanne," siger Alex. "Du skal kun gøre det, hvis du har lyst. Ikke fordi nogle forskere siger det. Det kan godt være, at kødindustrien belaster vores klima. Men den lille bøf, du spiser, gør hverken fra eller til. Jeg mener, at det er politikernes ansvar, at der sker noget."

"Du kan ikke rede verden ved at blive vegetar," medgiver Line A. "Så skal alle blive vegetarer, for at klimaet kan blive normalt. Nej, politikerne har ansvaret."

"Men hvis alle bliver vegetarer, hvad så med alle kørerne? Det er da bedre, at de ender på et bord end, at de ligger og rådner," mener William.

"De kan blive spist af andre dyr, f.eks. løver," foreslår Line A.

"Der findes oprydningsdyr," forklarer Alex. "Rotter og andre lignende dyr vil spise de døde dyr. Kødet vil blive spist."

"Hvis du vælger at blive vegetar, gør det kun noget godt

for naturen," siger Josefine bestemt. "Det kan aldrig blive dårligt. Vi må stoppe hele dyreindustrien. Der er mange dyr, der ikke har det godt. Som lever i små bure. Hvis vi bliver vegetarer, vil det stoppe."

"Hvis vi alle bliver vegetarer, stopper kødproduktionen med det samme," siger William. "Men så tjener kvægbønderne ikke penge. De kan ikke betale husleje."

"Hvis Johanne så kommer hjem i aften og siger, at hun er vegetar," siger Olga. "Hvad så, hvis de til aften skal have hendes livret? Skal hun så udsætte til i morgen?"

"En dag til eller fra gør vel ikke noget," siger William. "Jeg mener, hvis det er for klimaets skyld. Og maden er jo lavet."

"Hun skal ikke udsætte det," siger Josefine. "Der kan altid være en undskyldning."

"Hvis hun vil være vegetar, skal hun bare blive det," siger Line A.

"Hvad så Johanne?" Olga kigger på hende. "Har du besluttet dig? Vil du være vegetar?"

"Ja." Johanne smiler og nikker. "Jeg er vegetar fra nu af. Derfor kan jeg ikke spise insekterne. Det er kød."

"Det er i orden." Olga griner og tager tallerkenen.

Alle går ud på værkstedet.

"Nu skal I prøve at lave en opfindelse," siger Olga. "Men lad os starte med at lege vores opfinderleg igen."

I skriver nogle nye sedler. Den første "opfindelse", I skal

forklare, er en "Marmelade-Ko".

"Det er en statue af en ko, som er lavet af marmelade," foreslår Line A.

"Det er en ko," siger William. "Når man malker den, får man marmelade."

"Yes. Sådan en ko vil jeg have," griner Johanne.

"Hvad er en "Slikkepinds-Pude"? Spørger Olga efter at have trukket to nye sedler.

"Det er en pude lavet af slikkepinde," siger Johanne.

"Det er en pude, der er formet som en slikkepind," mener Alex.

"Det er en pude, og når man tager fat i den, kommer der en slikkepind frem," mener Josefine.

I leger opfinderlegen og får sat fantasien i gang. Men det er svært at finde på en opfindelse. Noget som aldrig har været der før. Men måske er I blevet skubbet i gang. Måske ligger der en lille skør idé et sted inde i hovedet på en af jer. Måske spirer det og bliver til den helt rigtige opfindelse en dag.

Så vil du nok tænke tilbage på den dag, hvor I besøgte Olga Opfinder.

Tilblivelsen af denne bog

Jeg vil gerne takke alle 150 børn fra Grindsted Privatskole og Vorbasse skole, der har deltaget i de filosofiske dialoger, som er grundlaget for denne bog. Også en tak til de voksne fra Syddansk Universitet og CoC Playful Minds, der har faciliteret dialogerne.

Dialogerne er blevet afviklet under særdeles vanskelige forhold, idet de fandt sted under Corona-nedlukningen i februar 2021. Vi kunne ikke som vanligt mødes og have dialoger, lege og (ikke mindst) være i samme fysiske rum, fordi alle sad hjemme bag hver sin skærm. Men på trods af vanskelige forhold har dialogerne været gode og givtige – og legen fik også plads. Børnene har vist et engagement og en ivrighed, som, jeg håber, tydeligt fremgår af indholdet i bogen. Jeg vil derfor sige til både børn og voksne – godt gået!

Jeg er glad for, at vi fandt Olga Opfinder, som hele vejen igennem bogen forsøger at respektere børnenes udsagn og meninger. Jeg håber, børnene og andre læsere bliver glade for hende og lader sig inspirere af dialogerne til selv at holde dialogen i gang.

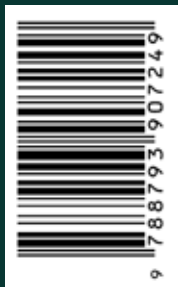
Endnu en gang tak til alle.

Jim Højberg, december 2021.

Jim Højberg er uddannet bibliotekar og har siden 1977 arbejdet som børnebibliotekar samt med anden børnekultur af forskellig art, bl.a. Børneradio for DR og Radio Fyn. Jim debuterede som børnebogsforfatter i 1981 med bogen Kampen for et frit land - en fortælling fra Guinea-Bissau. Jim kan skrive for børn i alle aldre og i mange forskellige genrer. Hans bøger rummer altid dynamik og spænding og ofte også en masse sjov. I 2003 modtog Jim Vejle Amts Litteraturpris.

SAMSKABT MED BØRN

ISBN 978-87-93907-24-9

cocplayfulminds.org

**CoC
Playful
Minds**

Capital of Children